

Carl Kjersmeier (6), mod deres blændende hvidhed · de stærkeste farver må blegne. · Nu dufter de alle vegne · ikklædte kyskhedens dragt Jørgen Emborg (7) – det hvide · drømmende blide · brudesmykkede · kirsebærtræ Birte Arnbak (8), kirsebærblomster som hvideste lin Mads Nielsen (9). Kirsebærtræ, du er gangangerbruden, · se blot med halvtøset mine · står du bag gærdet og skjuler din alder ... · under en hvid krinoline. · Blomster som undrende ungpigeøjne · røber den lønligste latter Karl Grabau (10). Du blide geisha, al din hjemlands ynde · er bundfældt i din kronens hvide drøm. · Lad bien flagre bort. Lad vær' at synde Johs. Boolsen (11).

Når kirsebærtræerne blomstrer · – det gør de i denne stund – · er det, som jorden rækker · himlen sin blomstermund. · · Når kirsebærtræerne blomstrer · – det gør de i denne nat – · er det, som lysene brænder · over en bortgemt skat Nis Petersen (12); de bristende, hvide buketter, · der blomstrer og falder i maj, · de viser de dejlige nætter · snehvide og søvndrukne vej Hakon Holm (13). Helt fylder jeg [foråret] dig fra din rod til din top, · mens blomster i tusindevis lukker sig op · langs dine sødtsitrende grene. · · O, ingen har mødt mig med hvidere blu. · Se, solen står stille et tonende nu. · Jeg øser dig over med nåde. · Jeg skænker dig, barn, i besøgelsens stund, · mens bien befrugter din blomst med sin mund, · lyksalighed over al måde Ludvig Holstein (14). Kirsebærblomstringens tid · hvor verden er bitterligt ende- · lig uge er evighedshvid Piet Hein (15). Der er ingen farve i verden · så hvid og så bristende ren · som den, der bekranser og smykker · en blomstrende kirsebærgren. · · Der er ingen ynde i verden · så spæd, så luftlet og skør · som kirsebærgrenens hvide, · blomsterbladvævede slør. · · Og intet i verden kan segne · som kirsebærblomsternes drys, · når et blidt og forelsket vindpust · har hilst deres smil med et kys Thorkil Barfod (16). Dér hang dine blomster som · døde sommerfugle i tusindevis om · grenenes sodede glans. · Det var døden og foråret ... Tove Meyer (17). De hvide kirsebærblomster · er faldet – · og i løvet skinner · de sorte bær som granater · i Pomonas bryllupskrone Harald H. Lund (18), de brunrøde bær i juli blinkede ud, tæt ... som granatsten i en broche Sophus Schandorph (19). Dit sorte nattehår · var glat af kærtegn, · var som et kirsebær · så stort og glat. – Vi spiste kirsebær, · vi spiste mørke, · et syrligt nattekød · af dunkle bær, · og denne syrlighed · af nat og mørke · var os så sødmefuld · som elskov

er. Tom Kristensen (20); dine øjne skjalv af sorthed · og sødme langt ind i · dit fede, dejlige fjæs. Spanske · kirsebær prikket ned i en ost Frank Jæger (21).

Jørgen Emborg, Kirsebærblomster (7); Hakon Holm (13); H. P. Holst, Jeg gik i kirsebærgangen ned (Den lille hornblæser, 1849); Aage Lind, I kirsebærtiden (fra fransk) (22); Thomas Olesen Løkken, Blomstrende kirsebærtræer (23).

LITTERATUR: (1) 433i; (2) 730 112; (3) 449 1938, 44; (4) 65 4/2 1947; (5) 821b 67; (6) 475; (7) 215 11; (8) 39b 51; (9) 648f 15; (10) 302 15f; (11) 88 46; (12) 715 36f; (13) 392c 159–61; (14) 397c 70f; (15) 361 19. saml. 45; (16) 48f 22f; (17) 598d 20; (18) 561h 43; (19) 803 1; (20) 492e 43; (21) 456 37; (22) 541; (23) 569 44f.

Hæg, *Prunus padus*

Stor busk eller lille træ med sortbrune grene, elliptiske savtakkede blade og i maj lange hængende, nikkende til næsten oprette klaser af hvide blomster, der ligesom barken har en stærk lugt. De små sorte frugter har en snerpende smag. Ret almindelig i fugtige skove og skovbryn, levende hegn.

Hæg 1656ff (heg), oldnord. heggr, sproglig beslægtet med hegn og hæk, navnets grundbetydning 'træ fra (skov)hegn'; i stednavne som Hækebølle 1447ff VFyn, Hegedal 1486ff ved Hobro, Hegelund 1503ff Salling, Hegmose 1788ff Vonsbæk Sønderjylland.

Vild kirsebær 1688–1821, druekirsebær, -træ o. 1700–1882, fuglekirse o. 1700, horsetræ MSjælland 1791, hors = hest, med nedsættende betydning (de uspiselige frugter og den ramme lugt); vild syrén SJylland, SVSjælland, Lolland, fuglebær SJylland, hundetræ Jylland, Fyn, galbær Ø og Sønderjylland, også om andre uspiselige frugter; hæggemaj Sjælland, maj er fællesnavn til afskærne nyudsprungne kviste af løvtræer, se bøg bd. 2; hovedpineblomst SFyn, brugt som vasepynt skal blomsterduften kunne give hovedsmerter; kællingekussetræ, omdannet til kællingekost SSjælland (Gisselfeld), hentyder til inderbarkens ramme lugt. Navnelån fra andre buske og træer: ulvsrøn 1796ff; Fyn (egentlig kvalkved, bd. 4), drosselbær 1806ff, MJylland o. 1870 og tørst, tørstetræ VFyn, Lolland (egentlig tørst, Rhamnus frangula, s. 23, der også har stramtlugtende bark).

LITTERATUR: 689 2,367–69; 148 4,171.

ANVENDELSE

Hæg er god til at plante ved strømbredder for at fastholde jorden (1790; 1).

Grenene har været benyttet til piberør, piskekaster m.m. (2), og da »toppen er lige så sej som roden«, foretrækkes de og unge stammer af bødkere til karringe og tøndebånd (3). Ved det kan anvendes til snedker-, drejer- og sløjdarbejder samt trækul, men har ingen større værdi (4).

Inderbarken farver grønt (5), med jernvitriol grå nuancer (6).

Bladene virker adstringerende og har været anvendt som erstatning for kinabark (2), dekokt af inderbarken kan læge skab (7). Hæg indgår i middel for hestens blodpis (8).

Om halsen på husdyr plaget af lus hænges en krans af sammenflettede hæggrene (9), dyret vaskes med afkog af barken (Jylland; 10); bærene fordriver lus o.a. utøj hos køer og kalve (Grensten ved Gudenåen 1686; 11). – Blade og blomsterklaser lagt mellem korn i laden holder mus og rotter borte (12).

Der kan af frugterne brygges en slags frugtvin (13); de spises rå, med mælk eller syltet (Assing VJylland o. 1900; 14).

En ung smuk hæg blev pyntet som »pinsemaj« (VSlesvig; 15) se Røn bd. 3.

Hægen har blomster, ak, kender du duften? · Duften fra lykkens og længslernes tid, · brisen har båret den hid. · · Brisen, som bærer den over dit hår, · kom fra vor kærligheds vår *Ludvig Holstein* (16).

Jørgen Bukdahl, Når hæggen blomstrer i Norge (17).

Rødder og 4–5-årige skud af hæg bruges til tøndebånd. Tegning af Lorenz Frølich til H. C. Andersens eventyr »Flyttedagen«.

LITTERATUR: (1) 194 3,209; (2) 398 1806,467 og 1821,536; (3) 830 12,41; 950 177; (4) 599b 1,611; 950 177; (5) 576 4,1799,405; (6) 525b 15; (7) 696 1761,336; (8) 83 174; (9) 1008 4,1916,595 (1771); 398 1806,467; (10) 942 26; (11) 258 1943,150; (12) 451b 58 (1793); 398 1806,467; (13) 597 93; (14) 634 19088; (15) 228e 2,830; (16) 397b 62f; (17) 414 16/5 1941.

Tornblad, *Ulex europaeus*

er en lav, meget forgrenet og tornet vintergrøn busk med smalle og trinde tornspidsede blade og gule blomster. På sandjord, men temmelig sjælden og ikke oprindeligt vildtvoksende her i landet.

Tornblad 1793ff; *jordpren* o. 1700–1820, *torn-gyvel* 1758 (tornefuld gyvel), Tunø 1917; *søsisv* 1768, *kristorn* MFyn slutningen 1800-t, *Kristi tornekron* Als o. 1870, iflg. legende udpeget som leverandør til tornekronen; *rævetorn* Grenåegnen, *fundens sengehalm* Himmerland, *havshotorn* Bornholm, *junetorn* Kerte Fyn vist navnelån fra hunderose (1).

Frø fra Oldenburg bliver 1725 sået på Tisvildeegnen til levende hegn mod sandflugten; planten anbefales som hegn på diger o.l. (2) og såes i dyrehaver til hjortefoder om vinteren (3), nu undertiden som vildtskjul. 1856 foreslås, at man prøvedyrker tornblad i egne med mager jordbund, navnlig i Jylland og på Fyn (4), de ituhakkede og knuste unge grene og blade kan om vinteren bruges som grønfoder til heste, kvæg og svin (5).

Den tørrede plante er anvendelig som brændsel (6).

LITTERATUR: (1) 689 2,754–61; (2) 263 1907,11; 194 3,197; (3) 784 270; 510 6, 52; 145 1899,231; (4) 916 3.4, 160–63; (5) 274 1,1889,28 og 1891,27f jf. 512 22,1889,341; (6) 398 1806,657 og 1821,757.

Visse, *Genista*

FARVE-VISSE, *Genista tinctoria*, bliver 20–40 cm høj, har lancetformede blade og i grenspidserne gule blomsterklaser. Alm. i Jylland i lyngheder, på bakker, ved veje, sjælden på øerne.

Visse 1686ff, MJylland 1795, Mors 1811, Thy o. 1870, navnet beslægtet med gammeldansk vase = risknippe (jf. visk) og gjaldt i 1600-t gyvel, men fra 1793 denne botaniske slægt; måske i stednavnet Vissenbjerg 1383ff Fyn. *Gul-*